

Justus Christoph Schomer

**Programma, Quo Rector Universitatis Rostochiensis, Idemque Facultatis
Theologicae Decanus, Iustus Christophorus Schomerus, ... De Servanda
Orthodoxia In Articulo De Peccato Cives Academicos S. Theologiae Studiosos
Pro Officii Ratione Sedulo Monet**

Rostochi[i]: Praelo Wepplingiano, 1687

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn735977658>

Druck Freier Zugang

PROGRAMMA,
 QVO
 RECTOR
 UNIVERSITATIS ROSTOCHIENSIS,
 IDEMQVE FACULTATIS THEOLOGICÆ
 DECANUS,
 JUSTUS CHRISTO-
 PHORUSSCHOMERUS,
 D. ET P. P. CONSISTORII ASSESSOR ET
 SUPERINTENDENS MECKLENBURGENSIS,
 DE
 SERVANDA ORTHODOXIA
 IN ARTICULO
 DE
 PECCATO
 CIVES ACADEMICOS S. THEOLOGICÆ
 STUDIO SOS
 PRO OFFICII RATIONE SEDULO MONET.

ROSTOCHI, PRÆLO WEPPLINGIANO,
 UNIVERS. TYPOGR. 1687.

R. U. - Progr 1687

Hic Johannes Launoius, Parisiensis Doctor, cum propositiones, quæ obelū Theologorum merentur, certis quibusdam notis distinguit, quinque illarum proponit gradus, quod aliæ sint hæreticæ, aliæ erroneæ, aliæ temerariæ, aliæ piarum aurium offensivæ, aliæ denique seditiosæ. *Hæreticam* vocat, quæ directè contra fidem est, *erroneam*, quæ indirectè eam convellit, *temerariam*, quæ nec auctoritate nec ratione certâ nititur, *piarum aurium offensivam* sive *scandalosam*, quæ quamvis sensum aliquem bonum habere & in certâ modificatione vera esse possit, per se tamen & absolute prolata sensum præ se fert pravum, quo pii offenduntur, denique *seditiosam*, quæ divisionem & schisma inducit in populo. Ostendit hæc non omnino inelegans distinctio, quod non sola hæresis à rectâ Theologiâ debeat abesse, sed & plures aliæ causæ sint, quare phræses vel dogmata quædã evitare oporteat. Quemadmodum enim medici non lethali bus tantum morbis medentur, sed & levioribus: quandoque etiam sano corpori illa interdiciunt, quæ intemperantiùs hausta febrem paritura erant, ita & doctores ecclesiæ oportet ubi vel periculum alicujus morbi aut erroris noxii est, cautè providere, ne quid securius imbibitum animos infirmiores lædat. Scandalum datur etiam specie mali, quam nullam pati debet verus Christianismus, 1. *Thess.* 5. 22. Multæ quæstiones sunt, quas præstitisset nunquam moveri, sed postquam motæ sunt, non perinde est in utram partem decidantur: etiã quæ servata suo tempori innoxia essent, dum in animos concitatos incidunt, dum disputationibus aliis adjiciuntur, omnia turbis & factionibus implent. Multi sunt hodie, qui hypotyposin sanorum verborum satis egregiè sibi videntur servasse, & in censores stomachabundi invehuntur, cum distinctionem quandam aut limitationem invenire possunt, quâ verbis suis adjectâ, sensumque quem antea habuerunt crudum leviter inflectente se tueantur. Coacta ejusmodi & subdola correctio animum peccantis non mutat, sed commodiori tantum occasione servat. Nec sufficit discutere scripta aliorum Doctorum, & quæcunque istic reperiri possunt verba ab orationis serie luxata vel in alium sensum proposita tuæ causæ aptare.

Vetus

Vetus illa hæreticorum praxis fuit, ut quoscunque veterum hæ-
 novitatis notam, & qualicunque alienæ auctoritatis solatio suos er-
 rores commendarent. Non illud esse Theologi officiū rati sunt ortho-
 doxi Patres, sed & quæ majoribus incommodius dicta exciderant, in
 optimam partem interpretari, & phrasas, sub quibus hæresis latita-
 re potest, non exornare sed evitare maluerunt. Habet hanc lau-
 dem Facultas Theologica huius Universitatis, quod inde à tempo-
 ribus Lutheri receptam ecclesiæ doctrinam sine fūco semper serva-
 verit integram, inter varios obortarum alibi litium fluctūs & pacem
 servans ecclesiæ & phrasium damnosam novitatem evitans. Pro-
 pagare hoc in posteros bonum si unquam alii, illi certe enixè labo-
 rarunt, quos intra quadriennium defunctos, immortalī tamen glo-
 riā apud omnem ecclesiā orthodoxam superstites, luximus, ce-
 leberima inquam Theologorum triga, VARENIUS, COBABUS,
 SIRICIUS, qui me sibi filium in Christo & collegam quondam
 charissimum reliquerunt. Neq; puto ulli vestrum, Cives Acade-
 mici, de candore, eruditione & orthodoxiā tantorum virorum du-
 bium esse posse, quin certissimè persuasi sitis, illis & de veritate do-
 ctrinæ Evangelicæ, deque majorum suorum & aliorum Theologo-
 rum consensu quā optimè constituisse, nec quicquam, quod illi ad-
 versum esset, ab iis admissum, aut quod consonum, rejectum esse.
*Hoc itaq; depositum, quod ab illis traditum accepimus, inter multos ce-
 les, servare fideliter & aliis tradere, paratus, hortor cum Paulo i-Tim.
 6.20. ut & vos servetis, evitantes profanas verborum novitates & anti-
 theses ejus, quæ falsò sic dicitur, scientia.* Nequa autem vos turber
 ambigua nonnullarum propositionum commendatio, quæ
 animis oculisq; vestris hodie obversatur, neque dum de peccato
 contenditis, interim illud admittatis, eò periculosiore sapius veri-
 tatis naufragio, quò cæcior oppugnandæ falsitatis impetus est, of-
 ficii mei esse ratus sum, quæ de quæstionibus hic occurrentibus
 ecclesiæ orthodoxæ, quæque facultatis nostræ sententia hætenus
 fuerit, quantum programmatis mensura capere potest, breviter &
 perspicuè docere. Poterant ejusmodi disputationes privatis parietibus
 ita contineri, ne publicum excitarent scandalum, neque postquā vela
 ventis data sunt, & contra leges Academicas publici theatri fortunis
 causa exposita est, animus est coram totā Academiā manūs cum

quoquam conferere, aut pugilis instar clamoris certaminibus aures
& oculos vestros pascere: longè aliter mihi subducta est vivendi &
agendi ratio. Sed quod unicum à me jure vestro poteratis expe-
ctare, vestristantum erroribus occurro, ut quid de ipsa re credere
oporteat secundum S. Scripturarum & librorum symbolicorum
analogiam, ex nostrâ hac paginâ constet. Postquam Scholastica
commentandi ratio, Philosophiam Aristotelicam cum Theologiâ ita
commiscens, ut neutram servaverit integram, multisq; otiosis quæsti-
onibus luxurians, per ecclesiæ reformationem publicè explosa qui-
dè est, pedetentim tamen sub opinione *augustinæ* iterum per postu-
lum admissa, etiam apud nos quæri coëptum est *de formali & mate-
riali peccati positivo an privativo?* quam Chemnitius in *LL. cap. 4. de
Pecc.* ut alienam disputationem enarrat, alii deinde fecerunt suam:
nos certè cum B. Hopfnero aliis relictam mallems, quàm temerè
aut perperam definiri. Docuerant Theologi superiore seculo
contra Pontificios, & in libris ecclesiæ symbolicis inculcaverant,
peccatum originis non esse meram privationem imaginis divinæ,
sed simul pravâ concupiscentiam, & corruptionem hominis. Lon-
gius abreptus fervore disputationis insignis aliàs vir, Matth. Flacius,
substantialem corruptionem vocavit, sed communibus suffragiis
nostrorum repressus, qui accidentalem tantum, ut par erat, corru-
ptionem docuerunt, *corruptionem* tamen dicere non veriti, nec *no-
santes* pro illâ voce *depravationem* quasi meliorem substituentes.
Hunc docendi & disputandi modum suo tempore primùm carpi
coëpisse à Corn. Martini, quòd peccatum omne formaliter non ni-
si rectitudinis inesse debita privatio sit ex Scholasticis doctoribus
disputante, queritur Meisnerus, *quæst. v. ex q.* Hinc surrexerunt alii,
qui iisdem vestigiis inhaerentes, cum Pontificiis contra receptam ec-
clesiæ nostræ doctrinam Peccatum Originis formaliter solâ doni
supernaturalis carentiâ definiendum esse censuerunt, tandem &
NIHIL esse ausi sunt profiteri. Ita non tantum Pontificiis pecca-
tum Originis pro re admodum leviculâ habentibus, sed tandem
& ipsis Socinianis ac Anabaptistis illud planè negantibus causam pro-
dii aprico est. Posterius tamen ne fieret, distinguebatur inter ni-
hil negativum & privativum, ut hoc, non illud de peccato asserere-
tur, distinctione quidem, ut in Scholis recepta est, satis bonâ, nec à
quoquam nostratum rejectâ, dummodo rectè applicetur. Differt
enim

enim negativum à privativo dupliciratione, quòd hoc dicatur tum respectu certæ formæ, tum respectu subjecti capæ, illud respectu omnis formæ & omnis subjecti. Ita celeberrimus quondam vir D. Cramerus de privativum peccati originalis intellexit, quòd non sit $\mu\eta\ \delta\upsilon$ simpliciter, sed $\mu\eta\ \delta\upsilon\ \pi\upsilon\theta$, ut interim tamen maneat positivum, sicut omnis contraria qualitas asserente Philosopho contrarii privatio est, vid. *Calov. harm. Calix. her. p. 383*. At cum *mera privatio* & merè privativum NIHIL intelligitur, à NIHIL negativo non nisi externâ relatione, seu oppositâ formæ ad subjectum habitudine differt; cum re verâ utrinque dicat realitatis omnis negationē seu absentiam. Ut autem hæc scholastica commentatio de naturâ peccati distingueretur etiam ab errore Pontificiorum, alii recentiores quidā ejus patroni concesserunt, quòd primi disputatores negaverant, justitiam originalem primo homini fuisse naturalem, & ita P.O. quamvis formaliter non sit nisi justitiæ ejus privatio, esse tamen doni naturalis & naturam intimè perficientis privationem, & sic maximum homini damnum. Hæc explicatio quamvis non sufficiat ad formalem ejus rationem contra Pontificios determinandam, quam Theologi nostri secundum Scripturas & libros nobis symbolicos non tantum in carentiâ boni & ineptitudine bene agendi, sed & in habituali inclinatione ad pravè agendum posuerunt, melior tamen est illâ alterâ, quâ P.O. cum Pontificiis non nisi supernaturalis doni privatio dicitur, quâ sublatâ humanæ tamen naturæ vires manserint integræ. Sed tunc naturale illud justitiæ originalis donum rectè explicare oportet, non, quòd sine illo homo actus cognitionis & appetitionis recti & boni non potuisset commodè, sed quòd *omnino non* potuisset exercere, nec illud ut extrinsecum tantum assistens considerare, qualis est causa prima respectu secundæ; ita enim non intimè perfecisset hominem, sed externâ tantum ope ejus actiones juvasset, neq; sublatum vires omnes bene agendi, sed vires tantum commodè agendi secum abstulisset: quòd ipsum haud negarent Pontificii. Pugnatum autem est pro sententiâ puræ privationis duplici potissimum ratione (1.) quòd ab ipso Apostolo Johanne, 1. *epi.* 3. 4. peccatum termino privativo describatur, quòd sit *ἀνομία* (2.) quòd Deus causa omnis entis positivi sit, ut sic peccatum, si positivum est formaliter, oporteat vel à Deo auctore provenire, quæ est hæresis Florini & Calvinianorum, vel à Deo independentem esse, quæ est hæresis Manichæorum. Ut hisigitur ob-

ectio

jectionibus rectè occurreretur, Theologi nostrates sententiam suam
 ita explicuerunt, quòd primum alia sit quæstio de Peccato vel malo
in genere sive universalì, cum simpliciter supponitur, ut peccatū est, &
 alia *de quavis specie* peccati, aut de omni peccato in suppositione, quæ
 dicitur, personali, quā nempe concludatur de peccato originali, aut
 quovis actuali, blasphemia, adulterio, furto &c. ita ut priore non po-
 steriore sensu peccati formale, seu id per quod peccatum in esse ge-
 nericò peccati constituitur, privationem, imò & meram privatio-
 nem (pro vocis hujus variâ explicatione, de quā infra) rectitudinis ef-
 se concedant. Et in eo sensu loquuntur ac intelligendi sunt omnes
 Theologi orthodoxi, qui de formali peccati tantū privativo loquun-
 tur, etiam cum de peccato originis idem dicunt, quòd velint illud
 quā peccatum, non quā in specie tale peccatum est, formam privati-
 vam habere. At cum de peccato originis specialiter (& sic de pec-
 catis quibusvis actualibus) quærunt, non omnino idem admittunt,
 sed ejus formale partim privativum partim positivum esse con-
 stanter & seriò defendunt: quam differentiam licebit vel ex com-
 pendio illo, quod manibus omnes terimus, *B. D. Königi Theolo-*
giæ Positivæ part. 2. §. 49. & 87. addiscere. Itaq; sicum fieri & so-
 phisticè statū quæstionis immutari ait Calovius *Harm. Cal. har. p. 369.*
§ 392. seq. (ad quod viri scriptū propterea lubentiùs provoco, quòd
 non tantūm tota quæstio istic latè exequiatur, sed & ad illud præci-
 puè attendere eos oporteat, qui disputatione inaugurali, tanquam
 præscriptā quondam publicā revocationis formulā jure jurando
 confirmatā, istuc remittuntur) si ab eo, quod de peccato in genere
 dicitur, ad peccatum originis aut quamvis aliam peccati speciem in
 hac quæstione profiliatur, formam scil. genericam cum specificā mi-
 serè confundendo. Deinde distinguunt Theologi inter privati-
 vum seu privationem simpliciter dictam, & privationem meram seu
 exclusivè dictam, quòd peccatum in genere sit quidem privatio quæ-
 dam rectitudinis, seu defectus vel discordantia à lege, ut apud Jo-
 hannem describitur, non tamen ita ut omnem excludat contrari-
 am formam, cum ἀνομία non tantūm incurrat omissione seu pri-
 vatione, sed & commissione contrarii, *vid. Meissn. l. c. §. 41. & Dn. D.*
Quenstedt part. 2. Syst. p. 137. Sunt quidem Theologi, qui de peccato
 sic generaliter considerato dicunt, quòd sit mera privatio, verūm
 eo sensu, quòd privativa legi oppositio sufficiat ad notionem pec-
 cati formandam, nec plus ad eam requiratur, non verò quòd alia
 oppo

oppositio omnis excludatur, & sicut omnis specifica differentia
 generi accidentalis est, ita per accidens & materialiter ⁷⁰ positivum
 de peccato hic in genere considerato dici ajunt. Distinguunt porro
 Theologi nostri inter *positivū Metaphysicum & ethicū*, pro quā tamen
 distinctione B. VARENIUS noster maluit distinguere inter positivū
Metaphysicum & Logicum eodē sensu (ita ut ejus auctoritate se tueri ne-
 queant, qui aequaliter utramq; distinctionē oppugnant) ut si quæra-
 tur de peccato originis, & sic quocunque actuali commissionis pec-
 cato, illud dicatur formaliter etiā positivū quid esse eo sensu, quo in
 ethicā vitia ut positivæ qualitates contrariē opponuntur virtutibus,
 aut in Physicā vel medicinā morbi bonæ valetudini. Hoc sensu
 quoque *malitiam positivam* ex scholasticis laudatam disputatione
 inaugurali defendit, qui ad illud nomen nunc tanquam ad caput
 Medusæ exhorrescit. Metaphysica quidem creditur de ente po-
 sitivo in actu signato & propriā sede agere, ita ut nonnullis, qui ul-
 tra sctam Theologorum phrasin sapere sibi videntur, positivum
 non metaphysicum videatur quasi absurdum & contradictorium.
 Sed ut id admodum durum imperiū fore respondet Meisnerus,
 si quod omnibus aliis disciplinis licet, Theologiæ non liceat, termi-
nos sibi pro usu suo statuere, ita neq; simpliciter verum est, quod
 putant illi, omne positivum ad metaphysicam dijudicationem tan-
quam propriam sedem pertinere. Nam si per ens metaphysicum
 intelligitur, quod Aristoteles stricto & proprio sensu ens vocavit,
 n.p. quod per se existit, aut peculiarem sibi substantialem formam
 habet, Manichæum est tale quid de peccato cogitare, & Theologi
 eo præcipuè respectu illud ens metaphysicum esse negant, *vid. Meisn.*
§. 31. Calov. §. 12. Quia tamen metaphysici à Gerhardo & aliis sub-
 tiliter distinguere dicuntur inter rem & malum rei adjacens, quo-
 rum illud positivum hoc privativum sit, & propterea Theologi pro-
 testantur, se non secundum rigorem & *ἀκριβειαν* metaphysicam ⁷⁰
 positivum accipere, videntur aliis concedere, quod accuratius lo-
 quantur, qui ad rigorem illum & subtilitatem attendere malunt,
 atque in concupiscentiā peccati originalis & vitioso quovis actu pec-
 cati actualis distinguere non tantum inter naturalem potentiam &
 accedentem potentiæ vel habitualement propensionem vel actualem
 motum ad malum, sed & hæc iterum in propensionem aut motum
 præcisā malitiæ spectatum, qui sint metaphysicè boni, moraliter in-
 differē.

differentes, & in vitiositate illis adhaerentem, quæ sit mera priva-
 tio & mala. Sed hic observandum est primò illos, qui hanc ana-
 lytin instituunt positivi ethici, quod Theologis forma peccati ori-
 ginalis aut actualis alicujus delicti est, eo ipso agnoscere, quòd il-
 la positivitas ethica ad metaphysicam reduci possit, & contra se ipsos
 paratragœdiari, cum aliis eo nomine dicam scribunt. Deinde
 Theologos, qui de ἀρετή metaphysica loquuntur, de ἀρετή
 præcisionis, non partitionis aut realis distinctionis loqui, n.p. quòd
 metaphysici, cum classes rerum formant, ea quæ duplicem notio-
 nem habent, ut sunt positiva talia ethica, inde soleant excludere,
 aut distinctis conceptibus proponere, non autem quòd actus vel
 habitus tales à vitiositate realiter distingui possint, ut relinquuntur
 ethicè indifferentes. Concupiscentia vitiosa originalis peccati, quæ
 in locum justitiæ originalis successit, (& sic actus v.g. blasphemantis)
 ita totaliter mala est & ab æternâ lege devia, ut non magis à vitiosi-
 tate possit separari, quàm curvitas linearum ab inæqualitate. *vid. ite-
 rum verba B. Meisneri latè à D. Calovio l.c. p. 407, seqq. adducta.* Hinc
 tandem distinguunt etiam Theologi inter *entia creata*, quæ sunt
 metaphysica, cum omne ens metaphysicum dicitur bonum, &
introducenda, quæ sunt ethica illa, de quibus actum est. Frustra op-
 pugnatur hæc distinctio inde, quòd & introductio actio quædam
 sit, quæ independentè à Deo fieri nequeat. Neque enim inde-
 pendentè à Deo unquam agere dicitur causa secunda, quæ in esse &
 operari semper ab ipso conservatur. Verum generalis concursus
 Dei actionem nullam in esse specifico constituit: id ad libertatem
 hominis pertinet, quòd possit se ipsum, non quidem ad novas for-
 mas vel species rerum producendas, tamen ad motus & accidenta-
 les, naturæ legibus possibiles, formas hic & nunc, etià ubi & quomo-
 do per legem Dei non oportuit, determinare. *Conf. Gramerius apud
 Meisn. p. 88.* Accidentia non dicuntur creata, sed concreata, quòd
 substantiis vel actu vel potentiâ per creationem indita sint, ut vari-
 ari per motus creaturarum possint: modi autem illa variandi plu-
 res pendent ab arbitrio hominis liberè agentis, nec quicunque ab
 homine introducuntur, ut tales, debent Deo auctori adscribi ob
 generalem, quem ille præstat, concursum, nisi in eandem hæresin
 velis incidere, quæ Theologis ob orthodoxam thesin perperam af-
 fricatur. Nam si Deus determinare omnis concupiscentiæ & actus
 positi-

positivi, v. g. blasphemiae, furti &c. auctor esset, necessario etiam vitii & defectus contra legem auctor dici deberet, cuius nulla alia causa dari potest, quam quae actus nostri determinati; sicut qui curvam lineam facit, idem facit inaequalem rectae, & qui in locum certum objecti scopeto orbis globum torquet, idem omnis defectus & aberrationis à centro, quae in eo loco est, causa existit. Denique distinguunt nostri Theologi inter *formale totale & parziale*; illud totam rei quidditatem dicit, hoc notionem tantum differentialem. Totale communiter exprimi solet cum quaeritur, quid sit peccatum originis *formaliter* i.e. quidditative & in casu recto; idemque est plerumque *P. O. formaliter* sumtum & *abstractè* sumtum; & contra, *materialiter* & *concretè* cum suo subjecto aut animi potentia, cui inest, sumtum, etiam eodem sensu dicitur solet. Differt autem haec phrasis de peccato originali, ab altera, quam *peccatum in abstracto* sumtum, idem est quod in notione universali acceptum, & *in concreto* sumtum idem ac quod in actibus suis specificis spectatur. Quarum phrasium confusio multam in re ipsa confusionem tyronibus parit. Ita igitur dicimus, | *P. O. formaliter & abstractè* sumtum esse non tantum privativum sed & positivum, & formale ejus specificum, quo in esse peccati originalis ponitur, describi partim privativè, *sine metu Dei, sine fiducia esse*, partim positivè, & *cum concupiscentia* esse; formale vero parziale & genericum, quo idem in esse peccati simpliciter constituitur, tantum privativum esse. Atque ita Augustana Confessio *art. 2.* describens peccatum originis, concupiscentiam non retulit ad materiale, sed ad ipsum formale ejus, ut ex verbis planissimis Apologiae *p. 55. & 59.* late probat D. Calovius *l. c.* & in ipsa, quam dissentienti praescripsit quondam, inaugurali disputatione. Omnino enim absolum est, *dispositionem inordinatam*, ut alicubi scriptum extat, vel etiam *perpetuam naturae inclinationem*, quae certe non abstractiva aut ut universale aliquod genus in homine, sed in certam partem inclinatio est, à pravitate suâ velle eximere, ut materiale tantum peccati originalis sit, idque ethicè indifferens: quasi inclinatio congenita diversum aliquid sit ab aversione à recto. Ceterum sententiam hanc de positivo tali concupiscentiae originalis malo hausit ecclesia nostra ex purissimo fonte S. literarum, quae & terminis positivis illud describit, & effectus illi positivos tum phylicos tum morales tribuit. Non enim tantum deficit à Spiritu Dei, sed & est adversus Spiritum,

Gal. 5, 17. est inimicitia adversus Deum *Rom. 8, 7.* inescat *Jac. 1, 14.* undiq; circumstat, *Hebr. 12, 1.* captivat, legem figit *Rom. 7, 23.* fingit mera mala *Gen. 8, 21.* producit varios actus atque motus vitiorum, *Gal. 5, 19. seqq.* denique mortem operatur, *Rom. 7, 11, 13.* Quis nisi quem subtilitates scholasticæ extra se posuerunt, dixerit formaliter meram privationem esse, unde hi effectus promanant, aut hos etiam effectus, rebellionem, inimicitiam, adulteria, stupra, idololatriam &c. meras privationes esse formaliter, & tandem privativum NIHIL? Addo, si fur punitur non propter solam privationem, sed etiam propter actum positivum, quod concedi video, an etiam propter rem ethicè indifferentem punitur? sin minus, utique actus furandi totus malus esse agnoscitur. Itaq; vos hortor, Cives Academici, qui Theologiæ mysteria addiscitis, cavete vobis ab ejusmodi mataologia, & eam servate sanam verborum formam, quam omnes tenent ecclesiæ Doctores orthodoxi, etiam illi, quos aliena nobis larva pingit, ad quorum consensum rectius provocant longo ordine ll. cc. Meisnerus §. 18. & Calovius p. 454. Ipse Chemnitius, cum ex suo sensu loquitur l. c. sub fin. cap. 4. etiam conceptis verbis *morbo* animi peccati originis *formale* appellat, eamque rectissimam vocat explicationem: neq; Lipsienses Theologi, qui in Consensum Repetitum consenserunt, contra punctum ejus XXIV. vel docuisse vel sensisse possunt. Descendit autem (ut ad alias tandem quaestiones progrediamur) peccatum originis à primo Adami peccato, naturali quâdam necessitate derivationis, quia omnes in illo ut virtualiter extitimus, ita etiam peccavimus. Solent quidem Theologi contra eos, qui se jure putant suo protoplastis succensere, quod in hanc miseriam illorum culpâ omne genus humanum deductum sit, casum proponere, quod si nos omnes in pari conditione cum ipsis fuissetus constituti, procul dubio idem omnino commisissetus, quod illi: addunt etiam quandoqve, Deum id satis pravisdisse: sed hæc quamvis concurrens aliqua ratio æquitatis dici possit, quare nos rectè culpam illorum luamus, vera tamen causa derivati in nos peccati non est, & malè confunditur cum virtuali peccati Adami tici admissione, quæ longè aliud quid est, & realem physicum nostri cum Adamo nexum, qualis fructus est in radice etiamnum latitantis, non moralem & interpretativum tantum involvit. Si Deus ex scientiâ tali, quæ dici solet, mediâ homines damnaret, frustra depreca-

precaremur tentationes, quibus perituri eramus, neq; ad propaga-
 tionem peccati originis carnalis generatio requireretur, sed ipsum
 potius principaliter unice à Deo puniente descenderet; quod dice-
 re impium & ἀθεόλογον est. *Conf. Hulsem. brev. cap. 5. §. 6. 7. &
 suppl. ib. §. 6.* Effectus autem peccati originalis proximi sunt *præ-
 vi motus* à concupiscentiâ orti, qui quatenus subito sine attentio-
 ne aut delectatione oboriuntur, dicuntur *primo-primi*, ut distin-
 guantur à secundo-primis, qui attentione jam aut delectatione ali-
 quâ foveantur. Primo-primos illos motus ad ipsum peccatum ori-
 ginale retulit Chemnitius, & cum ipso alii quidam præcipuè superi-
 oris seculi Theologi, ut illud non otiosum aliquem in homine ha-
 bitum esse, sed operosissimum, unde mali fructus perpetuâ quâ-
 dam emanatione fluunt, contra Pontificios docerent: Sed nun-
 quam eò retulerunt quasi ad formam aut quidditatem ejus perti-
 nentes, sed ut effectus & signa, judice *B. Carpzov. Isag. p. 156.* Strictè
 enim & propriè loquendo motus illi actiones sunt inter actualia
 peccata numerandæ, quod nec à Chemnitii mente alienum esse
 monet *Gerb. L. de Pecc. Act. §. 35.* Cum igitur de verâ & genuinâ æsti-
 matione horum motuum quæritur, non debent pro ipso peccato
 originali aut ejus parte haberi; si autem id fiat, malè, & contra com-
 munitem Theologorum sententiam fieri, rectè dicitur, quia non
 debemus ἀνευ λόγου darâ operâ sequi, aut quod certo respectu ab
 aliis dictum est, absolute proferre. Augustana confessio, ut docet
 Apologia *p. 51.* nomine concupiscentiæ non intellexit tantum actus
 seu fructus, sed perpetuam naturæ inclinationem (quod omnibus
 constat) quia non tantum actualia peccata hominum in illo articu-
 lo agnoscere voluit, seu calumniabantur Pontificii quidam censo-
 res, sed habituale & originale. Interim neq; actus seu fructus illos
 directò sub nomine concupiscentiæ originalis intellexit, sed indire-
 ctè & per quandam consequentiam tantum complexa est, dum illi ita per-
 petuò à radice seu fomite suo emanant, ut propterea etiâ ipsos *infantes pec-
 catis actualibus pollutos esse*, constans ecclesiæ nostræ sit sententia. Theolo-
 gi quidem cum P. O. ex locis S. Scripturæ probant, in quibus & infantes pec-
 catum habere innuitur, negant de peccatis actualibus illa intelligi posse, quæ
 in parvulos illos non cadant; sed eo sensu, quem talis disputatio suggerit,
 quòd sublata peccati originalis hypothesi nec peccata actualia in illis locum
 habeant, quibus nullum adhuc propriæ voluntatis propositum est. At cum
 illa

Illa quæstio in thesi citra talem disputationem proponitur, non illa negatur, sed as-
 firmatur ab omnibus orthodoxis, ut docent systemata Theologica passim. Neq;
 quamvis illa, quæ in infantes cadunt, minùs stricto sensu peccata actualia dican-
 tur, quàm quæ in adultos, propterea desinunt vera actualia peccata esse: neque
 illa strictior significatio hodie famosior est in scholis Theologicis, ut liceat pro-
 pterea affirmare, omne peccatum actuale esse voluntarium. Verum est, in S. liti-
 ris quandoque nomine peccati καὶ ἡμιπροσῆκον & quasi famosiore sensu intelligi pec-
 catum mortale aut ex plenâ deliberatione ortum, ut Jac. 1, 15. 1. Joh. 3, 9. quo sensu
 etiam peccatores dicuntur Luc. 15, 1. 7. cap. 7, 37. quomodo & Augustinum, qui o-
 mne cuiusque proprium seu actuale peccatum concesserat esse voluntarium, ex-
 plicat Meisnerus *disp. 3. anthropol. q. 2. §. 9.* Sed ut hodie in Scholis voce peccati
 actualis utimur, non possumus dicere eum sensum famosiorem esse, quo actualia &
 voluntaria peccata æq; latè patere intelliguntur. In ipsâ quidè voce voluntarii etiâ
 varii sensus distingui debent, dummodo recta & plena fiat distinctio. Aliud est vo-
 luntarium *subiectivè*, quod in voluntate est vel virtuali vel formali, quod de omni
 omnino peccato dici potest, aliud voluntarium *efficienter*, quod à voluntate est, &
 hoc iterum vel ex ignorantia aut subitâ obreptione ortû, vel quod ex certâ scien-
 tia certoq; animi proposito provenit. Hoc posteriore sensu accipitur in famosi-
 ore significatione, cum an omne peccatum actuale voluntarium sit, queritur, &
 contra Pontificios negatur. Hanc sanam verborum formam servare oportet, quâ
 Theologiam docent, & hanc quætionem sine addito determinant, non ambigui-
 tate vocis ludere, ut id proferant, quod hæreticum sensum gignit audientibus, mul-
 to minùs dicendum, quòd *omne peccatum actuale sit in nostrâ potestate, ut liberè
 possit omitti.* Illud autem quod sic dicitur voluntarium peccatum, tanquam spe-
 cies quædam peccati actualis, in ordine ad iudicium intellectûs distinguitur in id
 quod est contra conscientiam rectam, aut erroneam, probabilem, dubiam, in ordi-
 ne verò ad propositum voluntatis, in id quod ex voluntate planè liberâ, & sic merâ
 malitiâ oritur, & id quod ex voluntate vi metuve inclinata. *Sid. vel D. Königii Th.
 Pos. part. 2. §. 115-129.* Ita igitur (1.) à plenâ malitiâ aut voluntario strictissimè di-
 cto non excusantur illa peccata, quæ à vehementiore quâvis passione, concupi-
 scentia carnis, oculorum & superbiâ vitæ (ut aliquando audita vox horrida est) pro-
 ficiscuntur, sicut illa quæ à metu proveniunt, nec (2.) confundi debent quæ ex sub-
 itâ obreptione, & quæ à deliberatione voluntatis vi metuq; inclinatæ procedunt,
 cum hæc exeant Sp. S. gratiam, non illa, Theologis celeberrimis, qui scandalosas
 huiusmodi phrasæ notarunt quondam, ignorantiam aut malam mentem obicere,
 non esteorum, qui *pacem* aut *veritatem* amant, sed qui turbare omnia, & sub specie
 recti Academiam litibus, Theologiam vanis erroribus permiscere student. Su-
 pra calumniâ posita est tantorum virorum memoria, nec timemus leonum
 etiam mortuorum gloriæ à minorum animantium dente. Vos autem, Cives Acade-
 mici, qui veræ Theologiæ principiis imbuimini, quibus veritatis cœlestis amor, in
 præceptores quondam & huius Universitatis immortalia nomina pietas animis fixa
 hæret, servate fidem, quam ab illis traditam habemus verbo Dei conformem, nec
 arundinis instar cuius alienæ doctrinæ vento flexiles cedere, Deus pacis omnibus
 nobis, ut ad unâ spem vocaris, ita unam quoq; mentem largiatur, ut in pace, quæ
 veritate nititur, ipsi serviamus! P. P. Sub Sigillo Facul. Theol. Dom. St. Trinit. 1687.

295 (6) 500

precaremur tentationes, quibus perituri era-
 tionem peccati originis carnalis generatio r-
 potiùs principaliter unice à Deo puniente de-
 re impium & ἀθεόλογον est. *Conf. Hulsem. l.*
suppl. ib. §. 6. Effectus autem peccati originis
 vimotus à concupiscentiâ orti, qui quatenus
 ne aut delectatione oboriuntur, dicuntur
 quantur à secundo-primis, qui attentione ja-
 quâ foveantur. Primo-primos illos motus a-
 ginale retulit Chemnitius, & cum ipso alii qu-
 oris seculi Theologi, ut illud non otiosum a-
 bitum esse, sed operosissimum, unde mali-
 dam emanatione fluunt, contra Pontificios
 quam eò retulerunt quasi ad formam aut
 nentes, sed ut effectus & signa, iudice *B. Carp.*
 enim & propriè loquendo motus illi actio-
 peccata numerandæ, quod nec à Chemnitio
 monet *Gerb. L. de Pecc. Act. §. 35.* Cum igitur de-
 matione horum motuum quæritur, non de
 originali aut ejus parte haberi; si autem id fia-
 munem Theologorum sententiam fieri, r-
 debemus ἀπεολογίας datâ operâ sequi, aut
 aliis dictum est, absolutè proferre. Augusti-
 Apologia p. 51. nomine concupiscentiæ non
 seu fructus, sed perpetuam naturæ inclinatio-
 constat) quia non tantum actualia peccata h-
 lo agnoscere voluit, ceu calumniabantur Pa-
 res, sed habituale & originale. Interim nec
 directò sub nomine concupiscentiæ originalis
 etè & per quandam consequentiam tantum com-
 petuò à radice seu fomite suo emanant, ut propter
 caris actualibus pollutos esse, constans ecclesiæ no-
 gi quidem cum P. O. ex locis S. Scripturæ probant,
 catum habere innuitur, negant de peccatis actuali-
 in parvulos illos non cadant; sed eò sensu, quem
 quòd sublata peccati originalis hypothesi nec pecc-
 habeant, quibus nullum adhuc propriæ voluntatis

propaga-
 ed ipsum
 od dice-
 §. 6. 7. &
 sunt pra-
 attentio-
 ut distin-
 tione ali-
 itum ori-
 è superi-
 mine ha-
 etuâ quâ-
 Sed nun-
 jus perti-
 Strictè
 actualia
 um esse
 inâ aësti-
 peccato
 tra com-
 quia non
 spectu ab
 ut docet
 um actus
 omnibus
 o articu-
 m censo-
 ctus illos
 d indire-
 lli ita per-
 antes pec-
 a. Theolo-
 antes pec-
 posse, quæ
 o suggerit,
 lis locum
 At cum
 illa

